

PAPER DETAILS

TITLE: ÜRETİM FAKTÖRÜ OLARAK ORMAN KÖYLÜSÜNÜN NÜFUS HAREKETLERİ:
KASTAMONU ÖRNEĞİ

AUTHORS: Sezgin ÖZDEN,Seda ERKAN BUGDAY

PAGES: 0-0

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/159748>

Üretim Faktörü Olarak Orman Köylüsünün Nüfus Hareketleri: Kastamonu Örneği

*Sezgin ÖZDEN¹ Seda ERKAN BUĞDAY²

¹ Prof. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi Orman Fakültesi, 18200 Çankırı

² Araş. Gör., Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi, 37100 Kastamonu

*Sorumlu Yazar: ozden@karatekin.edu.tr

Geliş Tarihi: 17.02.2015

Özet

Kastamonu ili doğu batı istikametinde sıralanan dağlar nedeniyle iki farklı iklimi yaşamaktadır ve dolayısıyla orman açısından oldukça zengin bir doğaya sahiptir. Bu çeşitlilik orman yapısını, üretim tekniklerini, çalışma zamanlarını ve bunlarla ilişkili olarak orman köylüsünü de etkilemektedir. Bu çalışmada Karadeniz'in etkisi altında olan Kastamonu ilinin 6 sahil ilçesinin orman köylü nüfusu ele alınmıştır. Bu ilçelerde yaşayan orman köylülerinin 1965-2013 yılları arası demografik yapılarında meydana gelen değişiklikler ve bu değişikliklerin mekan üzerindeki zamansal değişimi de nüfusa ait değerlendirme yöntemleri kullanılarak ortaya konulmuştur. Sonuç olarak sahil ilçelerinden Karadeniz-Ankara yolu güzergâhında bulunan İnebolu'da en az orman köylüsü göçünün gerçekleştiği ve orman köylüsünün sosyal ve ekonomik gereksinimlerini sağlayabileceği merkezlere yakın yerleşim yerlerinde yaşamaya devam ettiği bunun aksi durumlarda ise yerleşim yerlerinden uzaklaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca; orman köylerinde meydana gelen hızlı göçün neticesinde köylerin boşaldığı ve boşalmaya devam edeceği, köylerde bağımlı yaşlı nüfusun kaldığı ve kentlerde yaşayan emekli olmuş bağımlı nüfusun orman köylerine geri döndüğü ve orman işçiliğinde yerli orman işçisi temininde yakın gelecekte ciddi sıkıntılar çekileceği bu nedenle şimdiden orman idaresinin orman işçisi temini konusunda çalışmalar yapması gerekliliği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kastamonu, Göç, Orman İşçiliği, Orman Köylüsü

As A Factor of Production Forest Villagers' Population Movement: Kastamonu Sample

Abstract

Kastamonu province has two different climates, because of the mountains along the east-west direction. Therefore also it has a very rich nature in terms of forest. This diversity affects forest structure, production techniques, working time and the forest villagers associated with these forestry subjects. In this study, forest villagers populations in six districts of Kastamonu, which are under the influence of the Black Sea, has been studied. Changes between 1965 and 2013 in the demographic structure of forest villagers living in these districts and temporal changes on the space of the changes has been demonstrated by using some assessment methods of the population. As a result of this study, we found that İnebolu, located on the Black Sea-Ankara road route, has the lowest level of migration rate of forest villagers among the coastal districts. Forest villagers continue to live in settlements which close to the center providing social and economic needs, in the opposite case they move away from settlements. It has also been concluded that some villages are empty and will continue to be empty due to the rapid migration in forest villages. Dependent population now is living mostly in forest villages and moreover retired and dependent forest villagers living in the city is returning to the forest villages. According to results; serious problems about providing local forest workers will be occurred in the near future. We conclude that forest managers should work on the subject of supplying forest workers.

Keywords: Kastamonu, Migration, Forest workers, Forest Villagers

Giriş

Birçok yazarın hem fikir olduğu gibi; Türkiye'de ormancılık açısından önemli bir yere sahip ve aynı zamanda kırsal kesimin gelir düzeyi en düşük bölümü olan orman köylüsü; hem ormandan yararlanmakta hem de ormanı etkilemektedir (Duruöz ve ark.

1976; Geray 1989; Coşkun 1998; Özden 2001; Özden ve ark. 2002; Toksoy ve ark. 2005; Şen ve Toksoy 2006; Özden ve Birben 2007; Sağlam ve Öztürk 2008; Eler 2009; Daşdemir ve Kanburoğlu 2009; Atmış ve ark. 2009; Türker ve Aydın 2010; Atmış ve ark. 2010, Göl ve ark. 2011).

Orman köylüsü, 1982 Anayasasında “orman içinde ve bitişğinde yaşayan köy halkı” olarak nitelendirilmektedir. Orman köylüsünün gelir seviyesinin düşüklüğünün yanında sermayesiz kazanç elde ettiği ormanların içinde ve bitişğinde yaşıyor olması; ormandan usulsüz faydalanmaları geçmişte artırırken (Çoşkun 1998); bugün orman köylüsünün nüfusundaki azalmayla beraber ormanlardan faydalanmalarda da azalmalar meydana gelmiştir (Anonim 2014a). Orman köylüsü sadece ormandan faydalanmamaktadır. Aynı zamanda orman içinde yapılan her türlü üretim faaliyetinde çalışan önemli bir işgücü olarak da görülmektedir (Daşdemir ve Kanburoğlu 2009). Bu işgücünün devlet tarafından işletilen ormanlarda kullanılması zorunluluğu hem 1982 yılında yürürlüğe giren ve hala geçerli olan Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 170. Maddesinde, hem de 1956 tarihli 6831 Sayılı Orman Kanununun 13., 34. ve 40. maddelerinde belirtilmektedir. Orman köylüsünün ormancılık faaliyetlerinde çalıştırılması her ne kadar yasal zorunluluk olsa da sosyal devlet anlayışının bir gerekliliği olduğu da açıktır.

Orman köylüsünün işlendirme olanağı bulunduğu ormancılık sektörü emek yoğun teknolojiler kullanan bir sektördür (Türker 1999; Erdönmez ve ark. 2010; Daşdemir 2011) ve orman köylüsü işgücü bu sektörün en önemli üretim faktörlerinden birisidir (Geray 1991; Türker 2008; Daşdemir 2011). İşgücü depo edilemeyen, miktarı kolay artırılamayan, mobilitesi düşük, nüfustan, sosyal kurumların varlığından ve geleneklerden, ücretlerden ve çalışma sürelerinden doğrudan etkilenen bir üretim faktörüdür (Geray 1991). Türkiye’de orman içinde ve bitişğinde yaşayan yaklaşık 7.1 milyon orman köylüsünün önemli bir bölümü küçük ve orta ölçekli taahhüt hizmetleri gerçekleştirmektedir (Anonim 2014a). Ancak, ormancılık faaliyetlerinde önemli bir işgücü kaynağı olan orman köylüsünün çözülemeyen ekonomik sıkıntıları ve zor yaşam koşullarının da etkisiyle nüfusunda azalma meydana gelmiştir (Özdönmez ve ark., 1999). Bu önlenemeyen göç olgusu, orman teşkilatının işgücü teminini negatif yönde etkilemekte ve ormancılık teşkilatının

karşılaştığı tehditler arasında yer almaktadır (Anonim 2014a).

Orman köylüsünün orman ekosisteminin neredeyse bir parçası olduğu, ormanı ve ormancılığı yaşam biçimi olarak kabul ettiği, yılın dört mevsimi hem oduna dayalı hem de odun dışı orman ürünleri üretiminde ve tüketiminde etkin bir yere sahip olduğu düşünüldüğünde; orman içi ve kenarında yaşayan halkın nüfusundaki azalma uzun vadede ormancılık politikalarının ve üretim yöntemlerinin de yeniden gözden geçirilmesine neden olmaktadır. Doğal kaynakların yönetiminde insan nüfusunun önemli bir yeri vardır. Özellikle doğal kaynaklara yakın ve iç içe yaşayan kırsal kesim ekonomik sebeplerden göç etmektedir (Faust ve ark. 2003).

İkinci Dünya Savaşından sonraki yıllarda yoğunlaşan göç hareketleri ekonomik sosyal ve politik alanlarda büyük değişimler yaşanmasına neden olmuştur (Appleyard 2001). Bu değişimlerden Türkiye’de nasibini almıştır. Özellikle kırsaldan kentlere doğru ekonomik nedenli göç hareketi başlamıştır. (Bülbül ve Köse 2010).

Göç hareketlerinden en çok etkilenen illerden biri olan Kastamonu ilinde aynı zamanda yoğun ormancılık faaliyetleri yürütülmektedir. Kastamonu ili sınırları içinde ormancılık faaliyetleri Kastamonu Orman Bölge Müdürlüğü (KOBM) tarafından gerçekleştirilmektedir. KOBM, bir devlet teşekkülü olması nedeniyle, ormanları işletmekle de mükelleftir. Ormanların gençleştirilmesi, bakımı ve rehabilitasyonu esnasında ormanlardan elde edilecek hasılanın ürün olarak ormandan çıkarılması işleminde insana gereksinim duyulmaktadır. Bu çalışmalardan silvikültürel bakım çalışmaları sırasında ormandan çıkarılan ürünler endüstriyel odun ihtiyacını karşılamaktadır. Kastamonu ve Sinop illeri sınırları içinde yer alan KOBM’de orman bakım çalışmalarından elde edilen endüstriyel odun miktarı Türkiye’nin üretiminin %15’ine karşılık gelmektedir (Anonim 2014b). Kastamonu ili ise Türkiye’nin odun üretiminin %10’unu karşılamaktadır (Anonim 2014c). Odun üretiminde çalışan fert sayısı Türkiye’de yaklaşık 300.000 kişi (Anonim 2014d) olarak ifade edilmekle birlikte Kastamonu ilinde bu

rakamın yaklaşık 15.500 civarında olduğu bilinmektedir (Anonim 2011). Türkiye’de orman köylüsü nüfusunun yaklaşık %4’ü orman işçiliği yaparken Kastamonu ilinde bu oran %12’ye çıkmaktadır.

Bu çalışmada Türkiye’deki göç olgusu orman köylüleri üzerinden incelenmiştir. Orman ve ormancılığın önemli bir ekonomik faaliyet olarak görüldüğü Kastamonu ilinde çalışma alanı olarak Kastamonu ilinin Karadeniz’e sınır olan ilçeleri belirlenmiştir. Bu sınırlamanın yapılma nedenlerinin başında; Kastamonu ili doğu-batı istikametinde sıralanan sıradağlar nedeniyle iki farklı iklimi yaşaması gelmektedir. Bu iki farklı iklim, orman asli ağaç türlerinde ve alt florada çeşitlilik meydana getirmektedir. Bu çeşitlilik ormancılık faaliyetlerini ve orman köylüsünü de etkilemektedir. Karadeniz’e yaklaşık 135 km’lik sahili bulunan ve iç kesimler ile İsfendiyağ dağları ile ayrılan (İbret 2004) Kastamonu ilinin Karadeniz’e komşu ilçelerdeki orman köylüsünün iç kesimlerdeki orman köylüsünden farklılıklar içerdiği düşünülmektedir. İklim farklılıklarının tarımsal alanlardaki faaliyetleri değiştirmesi, sıradağlar ile Karadeniz arasına sıkışan ve engebeli olan bu alandaki tarım alanlarının yeterli olmaması, il merkezine uzaklığın diğer ilçeler ve orman köylerine kıyasla fazla olması gibi nedenlerden dolayı Karadeniz’e komşu ilçelerin orman köylerinin Kastamonu ili içinde bir küme oluşturabileceği varsayılmıştır.

Bu nedenle bu çalışmada; yoğun kırsal göçün görüldüğü Kastamonu ilinin Karadeniz ile sınırı bulunan ilçelerinde ormancılık faaliyetlerinden birinci derecede etkilenen orman köylüsünün demografik yapısında yaşanan değişimler ortaya konulmuştur.

Materyal ve Yöntem

Çalışma alanı olarak Kastamonu’nun Karadeniz etkisinde kalan ilçeleri sınırları içinde bulunan orman köylerinin seçilmesinde, Kastamonu ilinin Türkiye’de ormancılık faaliyetlerinin yoğun olarak

yapıldığı iller arasında yer alması ve bunun yanında göç veren iller arasında bulunması önemli bir etken olmuştur.

Çalışmaya konu ilçelerde Abana’da 10, Bozkurt’ta 32, Cide’de 81, Çatalzeytin’de 41, Doğanyurt’ta 25, ve İnebolu’da 81 toplamda ise 270 köy bulunmaktadır. Bu köylerin 268 adedi orman köyü kapsamındadır. 246 adet köy 31. Madde orman köyü, 22 adedi ise 32. Madde köyüdür (Anonim 2014e). 268 orman köyünün tamamında tam alan örnekleme yapılmış olup tüm köylerin 1965-2013 yılları arası nüfusları ve nüfus değişimleri incelenmiştir.

Çalışmada orman köylerinin demografik yapısı incelenirken elde edilen verilerin tamamı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) veri tabanından alınmıştır (Anonim 2014f). TÜİK veri tabanından alınan nüfus bilgileri dahilinde Türkiye, Kastamonu ve Kastamonu ilinin Karadeniz’e kıyısı olan 6 ilçesinin (KKOİ) nüfus piramitleri oluşturulmuştur. KKOİ’nin orman köylerine ait nüfus piramidi oluşturulmak istenmiş ancak TÜİK veri tabanından köy birimlerinin yaş gruplarına dağılımı elde edilememiştir.

KKOİ’nin orman köylü nüfuslarındaki değişimin ilçelerde düzeyinde ortaya konulmaya çalışılmış ve bu bağlamda 1965 yılına endekslenmiştir. 1965 yılı nüfusları 100 olarak kabul edilmiştir.

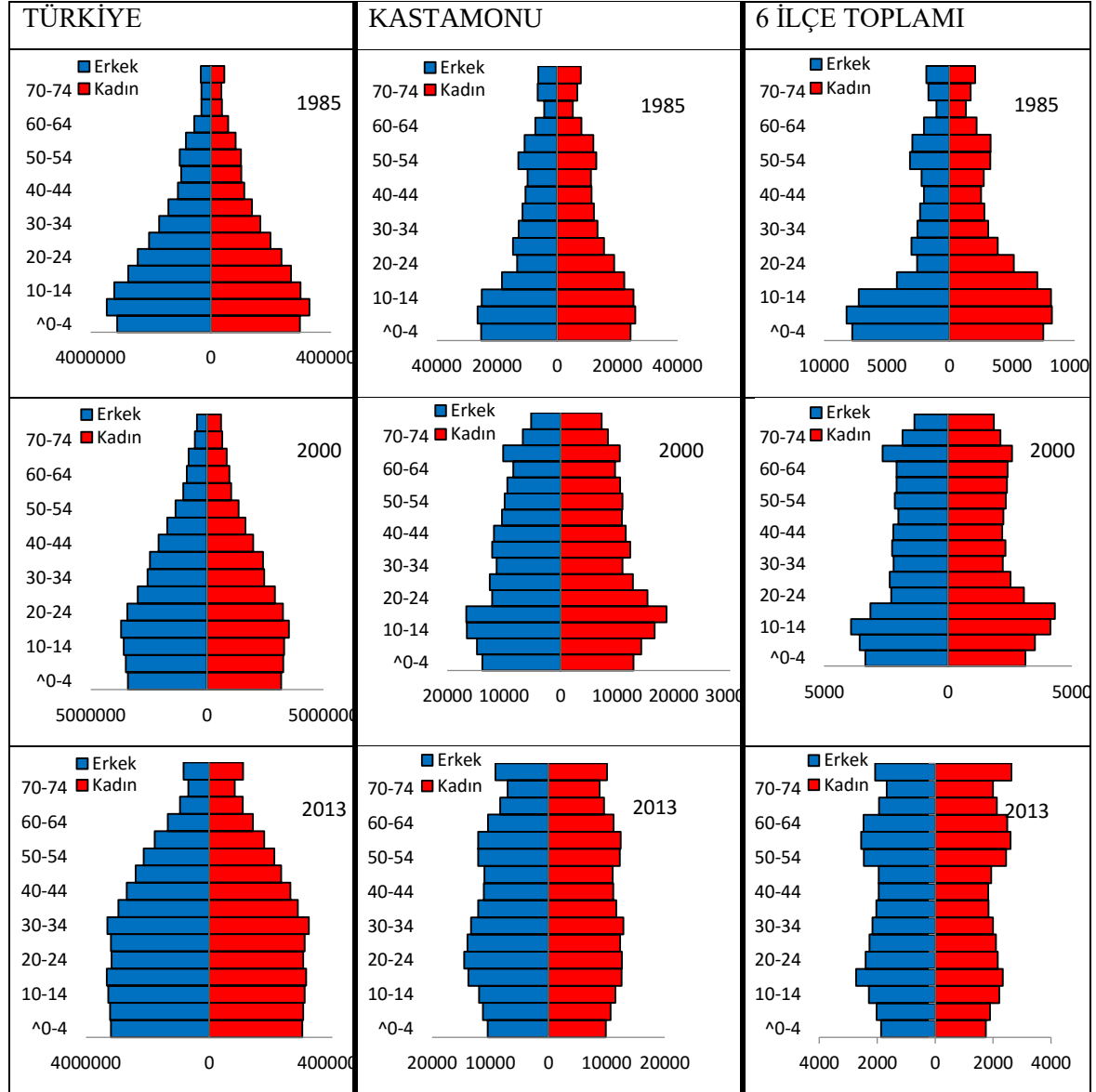
Orman köylü nüfusuna ait çeşitli özelliklerin alansal dağılışının tespitinde ArcGis 10.2 paket programında spatial analiz kullanılmıştır. Spatial analiz ile orman köylerindeki nüfus değişimlerinin mekânsal projeksiyonları çıkarılmıştır.

İlçe düzeyinde orman köylü nüfusunun yüzdelik değişimi $(P_n/P_0 \cdot 100)$, aritmetik artış hızı $[(P_n - P_0)/n] / P_0 \cdot 100$, yıllık nüfus artış hızı $[(P_n/P_0)^{1/n} - 1]$ ve üstel değişim hızı $[P_0 \cdot (e^{r \cdot n})]$ gibi nüfusa ait değişiklikleri değerlendirme yöntemleri kullanılmıştır. P_n =Dönem sonu nüfus, P_0 =Dönem başı nüfus, n =dönem başı ile dönem sonu arasındaki yıl sayısı, r =nüfus artış hızı. Bu yöntemlerin uygulamasında Özgür (2010)’un Nüfusun Coğrafik Analizi adlı eserinden yararlanılmıştır

Bulgular

Kastamonu ilinin Karadeniz'e kıyısı olan 6 ilçesinin (KKOİ) demografik anlamda Türkiye ve Kastamonu ili ile karşılaştırılabilmesi amacıyla nüfus piramitleri oluşturulmuştur (Şekil 1). Nüfus

piramitleriyle hem Türkiye ve Kastamonu'nun hem de KKOİ'nin yaklaşık son 30 yılda, yaş gruplarına ve cinsiyetlere bağlı olarak nüfus değişimleri ortaya konulmuştur.

Şekil 1: Türkiye, Kastamonu ve KKOİ 1985, 2000 ve 2013 yıllarına ait nüfus piramitleri

Şekil 1 incelendiğinde; KKOİ'nin 1985, 2000 ve 2013 yıllarına ait nüfus piramitlerinin Türkiye nüfus piramitleri ile benzerlik göstermediği görülmektedir. Türkiye nüfus piramitleri incelendiğinde genel nüfustaki genç nüfusun oranının Kastamonu ve KKOİ'ye göre daha fazla olduğu görülmektedir. Buna karşılık

Kastamonu ve KKOİ piramitlerindeki incelendiğinde ise genel nüfustaki genç nüfus oranının daha düşük seviyede olduğu görülmektedir. Genel olarak Kastamonu ve KKOİ'nin nüfuslarının genel yaş ortalamalarının yüksek olduğu söylenebilir. Elde edilen bu verilere göre 21. Yüzyılın önemli sorunlarından biri olarak görülen

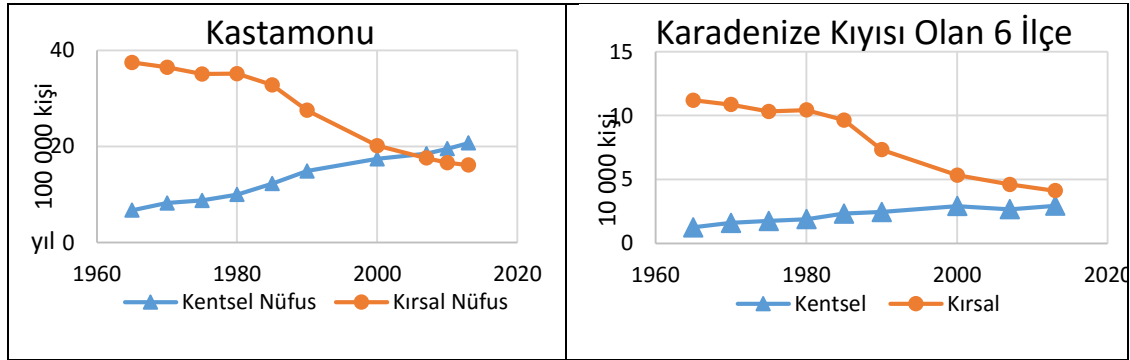
nüfus yaşlanmasına (Gavrilov ve Heuveline 2003) KKOİ'nin örnek olarak gösterilebilmektedir.

1985 yılında hem Kastamonu hem de KKOİ'de çalışma çağı erkek nüfusunun 20-24 yaş aralığının belirgin şekilde azaldığı görülmektedir. Bu durum çalışma çağı erkek nüfusunun iş bulmak amacıyla büyük şehirlere göçünü ortaya çıkaran önemli bir göstergedir. Bu durum 2000 yılı Kastamonu ve KKOİ nüfus piramitlerinde de görülmektedir. KKOİ nüfus piramidi incelendiğinde 1985 ve 2000 yıllarında 20-24 yaş aralığındaki genç nüfusta azalma görülürken 2013 yılı nüfus piramidinde 0-24 yaş aralığında azalma görülmektedir.

2013 yılı KKOİ nüfus piramidi incelendiğinde ise çalışma çağı nüfusu içinde yer alan 50-65 yaş aralığına ve 65+ bağımlı çağa ait nüfusların arttığı görülmektedir. Türkiye ölçeğinde de orman köylerinde 65+ yaş üzeri nüfus artarken genç nüfus azalmıştır (Şen ve Toksoy 2006). Her ne kadar literatürde çalışma çağı 65 yaş ile sınırlı olsa da bugünün şartlarında Türkiye'de 50-65 yaş aralığında da emekli

olunabilmektedir. KKOİ 2013 nüfus piramidinde de 50 yaş üzeri emekli kesimin ya da uzun yıllar büyük şehirlerde çalışmış ve memleketine geri dönmüş kesimin yer aldığı görülmektedir. Türkiye'de 2000'lerden sonra iyice belirginleşen kentlerden kırsala dönüşün ana etkenleri arasında kentlerde kırsal kökenli bireylerin zor şartlar altında yaşaması, kimlik bunalımları ve kırsal kesimden kentlere yapılan göçten ekonomik anlamda beklenen kazancın elde edilememesi gösterilmektedir (Güreşçi 2010, İslamoğlu ve ark. 2013).

Diğer taraftan Türkiye'de göç hareketlerinin başladığı 1950'lerden sonra, Kastamonu ve KKOİ'de kırsal ve kentsel nüfus karşılaştırması da yapılmıştır (Şekil 2). Türkiye'de 1985 yılı kırsal nüfus ile kentsel nüfusun dengelenmiştir (Özden ve Birben, 2007). Kent nüfusundaki artış ve kır nüfusundaki azalışın temel nedeni doğum-ölüm olaylarının aksine ülke içinde yaşanan göçlerdir (Koç ve ark. 2010). Türkiye'deki iç göç hareketlerinin bir sonucu olarak Kastamonu ilinde 2000'li yılların ortasına doğru kırsal ve kentsel nüfus dengelenmiştir.

Şekil 2: 1965-2013 yılları arası Kastamonu kentsel ve kırsal nüfus değişimi

KKOİ'de kentsel ve kırsal nüfus arasındaki ilişkiye bakıldığında 2020'li yıllarda kırsal ile kentsel nüfusun dengede olacağı tahmin edilmektedir. 1965 yılında kırsal nüfus kentsel nüfusun 9 katı iken 2013 yılı itibarıyla 1,4 katı kadardır. 2013 yılı itibarıyla hem Kastamonu ilinin hem de KKOİ'nin kırsal nüfusunun % 99'unu orman köylüleri oluşturmaktadır.

KKOİ orman köylerinin 1965-2013 yılları arasında; 1965 yılına sabitlenmiş-endekslenmiş nüfusunun 2013 yılı itibarı ile

değişimlerinin oransal değerleri ve her köye düşen ortalama kişi adedi Tablo 1'de verilmiştir. 1995 ve 2005 yıllarında yapılmış nüfus sayımı bulunmamaktadır. Bu nedenle 1995 ve 2005 yılı nüfusları için; 1995 yılına en yakın olan 1990 ve 2000 yılları ve 2005 yılına en yakın olan 2000 ve 2007 yılları nüfus verileri kullanılarak nüfus artış hızları (r) % olarak tespit edilmiş ve 1990 yılının üstüne % artış hızı eklenerek 1995 yılı nüfusu; 2000 yılının üstüne % artış hızı eklenerek 2005 yılı nüfusu elde edilmiştir.

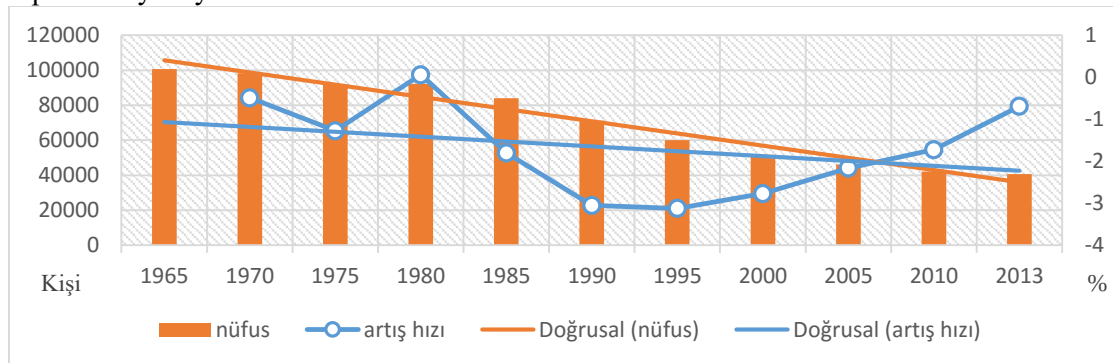
Tablo 1: 1965-2013 yılları arası ilçe düzeyinde orman köyü nüfus değişimleri ve ortalama köy nüfusları

	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2013											
	Değişim %'si	Kişi/köy (adet)	Değişim %'si	Kişi/köy (adet)	Değişim %'si	Kişi/köy (adet)	Değişim %'si	Kişi/köy (adet)	Değişim %'si	Kişi/köy (adet)	Değişim %'si	Kişi/köy (adet)										
Abana	100	218	112	243	82	179	83	181	65	142	49	108	39	85	31	68	31	68	33	71	32	71
Bozkurt	100	410	97	400	86	351	89	364	78	320	61	249	46	188	36	147	32	129	29	121	31	126
Cide	100	412	98	404	93	382	92	380	81	335	68	281	57	236	49	200	43	175	39	161	39	161
Çatalz.	100	409	93	381	84	345	82	335	70	284	46	190	37	152	30	124	26	105	26	106	27	110
Doğany.	100	420	104	439	104	437	107	449	104	438	103	434	89	376	78	333	74	315	64	272	52	221
İnebolu	100	315	95	302	92	292	93	294	91	288	84	264	75	235	67	213	60	190	54	171	52	163
Toplam	100	376	98	367	91	343	92	344	83	313	71	265	60	224	51	192	46	172	44	165	40	152

Tablo 1 incelendiğinde KKOİ'nin orman köylü nüfusunun 1965-2013 yılları arasında % 60 oranında azaldığı tespit edilmiştir. Toplam 268 orman köyünde 1965 yılında ortalama 376 kişi yaşarken bugün bu değer 152 kişiye düşmüştür. KKOİ'ler arasında en fazla değişim Çatalzeytin'de en az değişim İnebolu ve Doğanyurt'ta gerçekleşmiştir. İnebolu'nun limanı olan bir ilçe olması, Karadeniz ile başkent arasındaki karayolunun başlangıcı olması İnebolu'nun ve çok yakın komşusu olan Doğanyurt'un orman köylerindeki nüfus azalışının diğer ilçe köylerine nazaran daha az olmasını açıklayabilmektedir. KKOİ'lerden Doğanyurt en kalabalık orman köylerine sahip iken Abana'da en az orman köylü nüfusuna sahip köyler bulunmaktadır. KKOİ'nin toplam orman köylü sayısının toplam köy sayına bölümü ile 1965-2013

yılları arasındaki ortalama köy nüfus değerleri ortaya konmuştur. 1965 yılında KKOİ'deki bir orman köyünde ortalama 376 kişi bulunurken bugün bu sayı 152'ye düşmüştür. Orman köylerindeki nüfusun yaklaşık olarak %60'ının azalması ve Şekil 1'de de görüldüğü gibi özellikle genç ve çalışma çağı nüfusunda bu azalmanın olması ormancılık üretim faaliyetlerinde yeterli ve kalifiye eleman bulma konusunda ciddi sıkıntılar doğurabilir. Nitekim bu durum Alkan ve Toksoy'un (2008) Trabzon ili orman köylü yapısı üzerine yaptıkları çalışmalarında da görülmektedir.

KKOİ'lerde yer alan orman köylerinin nüfusunda genel olarak sürekli bir azalış olduğu Tablo 1'de tespit edilmiştir. Bu nüfustaki değişimin "aritmetik nüfus artış hızı" Şekil 3'de verilmiştir.

Şekil 3: KKOİ'lerde orman köylü nüfusu ve nüfus artış hızı

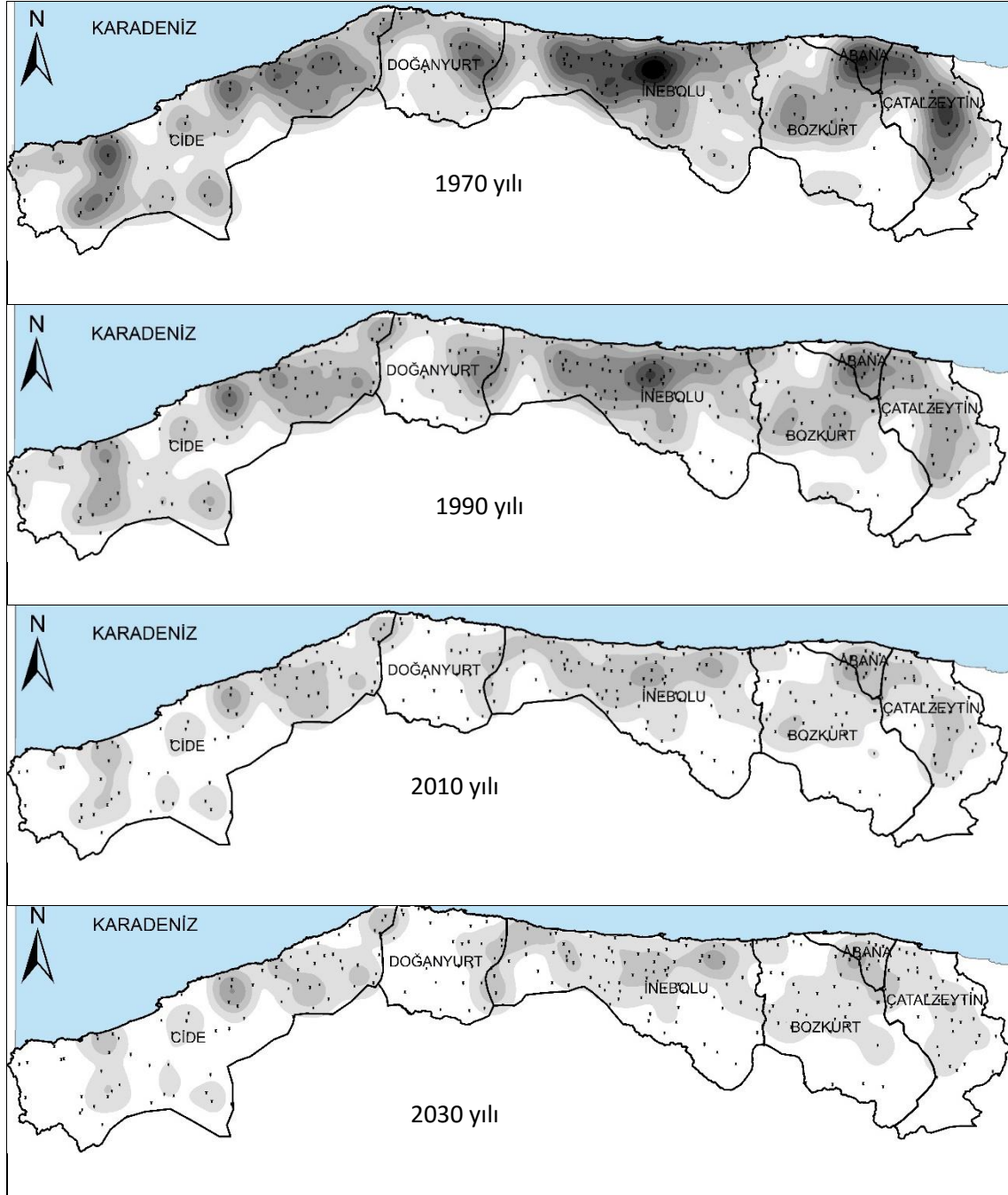
KKOİ'lerde orman köylüsü nüfusunda ve nüfus artış hızındaki değişimler yıllar itibari değişiklik göstermesine rağmen genel

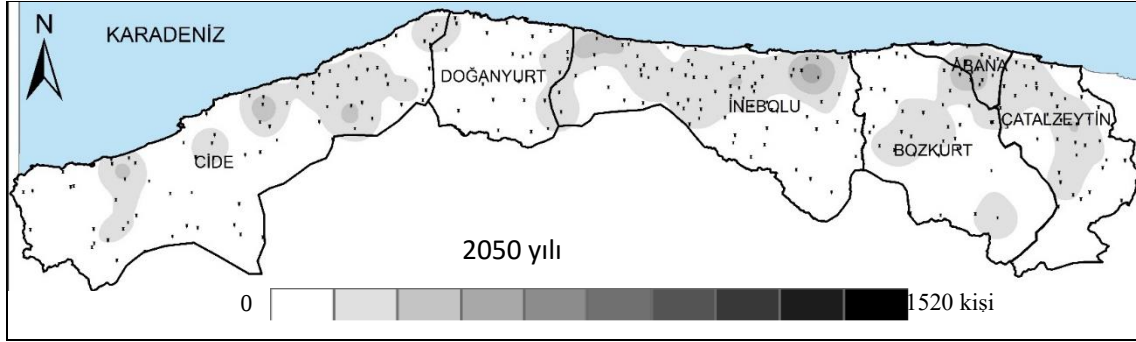
olarak orman köylü nüfusu azalma eğilimindedir. 90'ların ilk yarısında aritmetik nüfus hızı neredeyse son 50 yılın en düşük

seviyesine gerilemiştir. Bu gerileme 2000’li yılların ilk yarısından itibaren durmuş ve nüfus artış hızı eğrisi yüzünü pozitif yöne çevirmiştir.

KKOİ’nin 1965-2013 yılları arası orman köylü nüfusu verileri kullanılarak gelecek yıllardaki KKOİ’lerdeki orman köylü nüfusu

tahmin edilmeye çalışılmıştır. KKOİ’nin orman köylü nüfusunun 1970, 1990, 2010 yıllarındaki miktarları ile üstel değişim hızı yöntemi ile tahmin edilen 2030 ve 2050 yıllarındaki nüfus miktarlarının mekânsal dağılımları Şekil 4’de verilmiştir.

Şekil 4: Orman köylerinin dağılımı ve orman köylü nüfusunun zamansal ve mekânsal değişimi

KKOI'nin orman köyleri İsfendiyar dağlarının Kuzey yamaçlarında denize doğru yaklaştıkça sıklığı artan bir şekilde araziye dağılmışlardır. 1970'de İnebolu ilçesi hem orman köy sıklığının hem de orman köy nüfusunun fazla olduğu ilçe olarak görülmektedir. İnebolu'yu takiben Abana ve Çatalzeytin İlçelerinde de orman köylüsü nüfusunun diğer ilçelere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. 1965-2013 yılları arası seyreden nüfus hareketlerinden yola çıkarak yapılan gelecek 20 ve 40 yılda orman köylü nüfusu tahmininde orman köylüsü nüfus yoğunluğunun azalmaya devam edeceği ve İnebolu ilçesindeki nüfusun yoğunluğunun fazla olduğu alanın zaman içinde doğuya doğru kayacağı tahmin edilmektedir.

Sonuç

KKOI'nin mülki hudutları içerisinde yer alan köylerin tamamına yakını orman köyüdür. KKOİ ilçeleri için kırsal kesimi orman köylüleri temsil etmektedir. Ormancılık faaliyetlerinde önemli bir yere sahip olan orman köylülerinin KKOİ'lerinde nüfusu 1965-2013 yılları arasında %60 azalmıştır. Bu, kırsaldan kentlere göç hareketinin öncüleri erkeklerdir. Orman köylülerinin özellikle ormancılık açısından önemli bir iş gücü olduğu düşünüldüğünde bu azalışın ormancılık etkinliklerinin planlanması konusunda ciddi revizyonlar sonucunu doğurması kaçınılmazdır. Ormancılık örgütümüzün son yıllarda yaygınlaştırmaya başladığı "dikili satış" yöntemi de orman köylüsüne 6831 sayılı Orman Kanunu ile verilen bazı hakları kaybetmelerine yol açmaktadır. Dikili satışı alan müteahhitin öncelikle orman köylülerini

çalıştırma yükümlülüğü olmaması özellikle orman köylerinden göçü artırabilecek bir gelişmedir.

Bugün, 1985 ve öncesinde kentlere özellikle iş bulmak için göç eden orman köylüsü 2010'lu yıllarda emekli olmuş ve geriye dönmeye başlamıştır. Bu geriye dönüşlerin ormancılığa işgücü olarak yeterli fayda sağlamadığı düşünülmekle birlikte yeni bir çalışma ile bu konunun incelenmesi yerinde olacaktır.

Orman köylerindeki nüfusun mekansal ve zamansal değişimi incelendiğinde gelecek 20 ve 40 yılda neredeyse bir çok orman köyünde nüfusun çok düşük seviyelere gerileyeceği tahmin edilmektedir. Bu durumda; KKOİ'lerinde yer alan orman idaresine ait ünitelerde çalıştırılan yerli halkın nüfustaki azalma sonucu, yerine alternatif işçilerin çalıştırılmasının sosyal yanları da incelenmelidir.

Orman köylüsünün usülsüz faydalanmalar gibi zararları olmasına karşılık; ormanı ücret beklemeden koruyan bekçiler de olduğu unutulmamalıdır. Ormanı kendi mülkleri gibi sahiplenmeleri ve orman içinde yaşamaya uyum sağlamış olmaları, orman içinde üretim faaliyetleri gerçekleştirilirken barınak sorunları yaşamamaları ve en önemlisi ormancılık faaliyetlerini gerçekleştirirken bir sonraki üretim faaliyetinde de çalışacak olmalarından dolayı ormana zarar vermemeleri; orman köylülerinin ormancılık açısından kırsalda tutunmaya devam etmelerini gerektirmektedir.

Çalışmada elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde ise orman köylüsünün nüfus değişimlerinin mekan üzerindeki zamansal değişiminde; birim köy başına en fazla orman köylüsü barındıran İnebolu ilçesi

köylerinin diğer köylere nazaran daha az göç verdiği ve hatta Karadeniz-Ankara güzergahının başlangıcı İnebolu limanı ve İnebolu Kastamonu karayolunun bu ilçede turizmi diğer ilçelere göre daha olumlu etkilemesi bu sonuçların oluşmasında önemli bir etki yaptığı düşünülmektedir. Aynı zamanda dağlık arazilerden sahile yakın kesimlere doğru göç verme oranının azaldığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, orman köylüsünün sosyal ve ekonomik gereksinimlerini sağlayabileceği merkezlere yakın yerleşim yerlerinde yaşamaya devam ettiği bunun aksi durumlarda ise yerleşim yerlerinden uzaklaştığı tespit edilmiştir.

Kaynaklar

Alkan, S., Toksoy, D. 2008. Orman Köylerinde Sosyo-Ekonomik Yapı: Trabzon İli Örneği. Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 8(1), 37-46.

Anonim, 2011. Orman Genel Müdürlüğü Üretim İşçiliği ve Dikili Satış Bilgi Cetveli-2011 Kastamonu Orman Bölge Müdürlüğü İşletme Pazarlama Şubesi Kayıtları.

Anonim, 2014a. Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018 Sürdürülebilir Orman Yönetimi Özel İhtisas Komisyon Raporu. ISBN 978-605-4667-69-7 86s. Ankara.

Anonim, 2014b. 2013 Yılı İdare Faaliyet Raporu. Orman Genel Müdürlüğü. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı. S:71 Ankara.

Anonim, 2014c. Aralık Sonucu İller ve İşletmeler İtibariyle Üretim ve Satış Cetvelleri. Kastamonu Orman Bölge Müdürlüğü İşletme Pazarlama Şubesi Kayıtları.

Anonim, 2014d. 2014 Performans Programı. Orman Genel Müdürlüğü. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı. 86 s, Ankara.

Anonim, 2014e. 2014 Yılı Mart Ayı İtibariyle Orman Köy Durumuna Ait Cetveller. Kastamonu Orman Bölge Müdürlüğü İşletme Pazarlama Şubesi Kayıtları.

Anonim 2014f. TUIK Adrese Dayalı Nüfus Verileri ve Nüfus Sayımlarına Ait Veri Tabanı www.tuik.gov.tr (erişim 04/08/2014).

Appleyard, R. (2001). International Migration policies: 1950-2000. International Migration, 39(6), 7-20.

Atmış E., Günşen B., Özden, S., 2009. Forest Cooperatives And Its Importance in Rural Poverty Reduction In Turkey. XIII World Forestry Congress, Buenos Aires, Argentina.

Atmış E., Günşen B., Özden, S., 2010. How Can Turkey's Forest Cooperatives Contribute To

Reducing Rural Poverty. Unasylva 234/235, Vol. 61.

Bülbül, S., Köse, A. (2010). Türkiye’de Bölgelerarası İç Göç Hareketlerinin Çok Boyutlu Ölçekleme Yöntemi İle İncelenmesi. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 39(1), 75-94.

Coşkun, A., A., 1998. Saray İlçesi Orman Köylerinin Sosyo-Kültürel Sorunları. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri A, 48 (2), 29-41.

Daşdemir, İ., Kanburoğlu, S. 2009. Devlet Orman İşletmelerinde Odun Hammaddesi Üretiminde Tahtacıların Rolü II. Ormanlıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi 19-21 Şubat 2009, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Daşdemir, İ., 2011. Ormanlık İşletme Ekonomisi, Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi, ISBN 978-605-60882-8-5, Sürat Matbaacılık, 407s, Bartın.

Duruöz, E., Anıl, Y., Çoban, C., 1976. Orman Köylüsünün Ormanlık Kesiminde Ve Orman Bölge Müdürlüklerindeki Kentlerde İşlendirilmesi Olanakları. Ormanlık Araştırma Enstitüsü Yayınları Teknik Seri Bülten 79. Şark Matbaası Ankara.

Eler, Ü., 2009. Ülkemizde Tarihsel Süreçte Halk-Orman İlişkilerinin Durumu II. Ormanlıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi 19-21 Şubat 2009, 47-54 s, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Erdönmez, C., Özden, S., Atmış, E., Akesen, A., Ekizoğlu, A. Kuvan, Y. 2010. Ormanlık Politikası. ISBN 978-9944-0048-3-1, Türkiye Ormanlılar Derneği Yayını. Özdoğan Matbaa Yayın Ltd. Şti. 254 s, Ankara.

Faust, H., Maertens, M., Weber, R., Nuryartono, N., Van Rheenen, T., Birner, R., 2003. Does Migration Lead To Destabilization Of Forest Margins (No. 11). STORMA Discussion Paper Series.

Gavrilov Leonid A., Heuveline P. 2003 Aging Of Population The Encyclopedia Of Population 1 32-37.

Geray, U. 1989. Bir Bölüm Orman Köylülerinin Sosyo-Ekonomik Özellikleri. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri:A, 39 (2).

Geray, U., 1991. Ekonomi. ISBN 975-404-209-4 İstanbul Üniversitesi Basımevi ve Film Merkezi. Üniversite Yayın No: 3633 Fakülte Yayın No: 408, 291 s, İstanbul.

Göl, C., Özden, S., Yılmaz, H. 2011. Interactions Between Rural Migration And Land Use Change İn The Forest Villages in The Gökçay Watershed. Turk J Agric For 35 247-257 TÜBİTAK doi:10.3906/tar-0912-583.

Güreşçi, E. 2010. Türkiye’de Kentten - Köye Göç Olgusu. Doğu Üniversitesi Dergisi, 11 (1).77-86.

İbret, Ü. B. 2004. Kastamonu Nüfusunun Gelişim, Dağılım Ve Yoğunluk Özellikleri. Kastamonu Eğitim Dergisi 12(1), 157-178, Kastamonu.

İslamoğlu, E., Yıldırım, S., Benli, A. 2013. Türkiye’de Tersine Göç Ve Tersine Göçü Teşvik Eden Uygulamalar: İstanbul İli Örneği. Sakarya İktisat Dergisi ISSN 2147-0790. 47-67.

Koc, I., Eryurt, M. A., Adalli, T., Seckiner, P. (2010). Türkiye’nin Demografik Dönüşümü Doğurganlık, Aile Planlaması, Anne-Çocuk Sağlığı ve Beş Yaş Altı Ölümlerdeki Değişimler: 1968-2008. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Ankara.

Özden, S., 2001. Rural Women's Status and Problems in Forest Villages (Ayseki Village Sample). International Conference Forest Research: A Challenge For An Integrated European Approach, Vol. II, 749-753, Thessaloniki, Greece.

Özden. S. Alkan, H., Korkmaz, M. 2002. Kızıldağ Milli Parkı Sınırları İçerisindeki Köylerin Sosyo-Ekonomik Yapısı Kırsal Çevre Yılı 2001. Kırsal Çevre ve Ormanlık Sorunları Araştırma Derneği. 34-47S, Ankara.

Özden, S., Birben, Ü., 2007. Orman Köylerinde Yaşanan Göç Olgusunun Nedenleri Ve Sonuçları. İç, Dış / Göç ve Kültür IV. Kültür Araştırmaları Sempozyumu, Özetler Kitabı, 122s, Şile/İstanbul .

Özdönmez, M., Akesen, A., Ekizoğlu, A., 1999. Halkla İlişkiler. İstanbul Üniversitesi Yayın No: 4225, ISBN:975-404-559-3 101 s, İstanbul.

Özgür, M. E., 2010. Nüfusun Coğrafi Analizi. Ankara Üniversitesi. Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi. Coğrafya Bölümü Ders Notları. Ankara. (http://www.geography.humanity.ankara.edu.tr/ders_notu/COG407_ders_notu_101.pdf erişim 18.10.2014)

Sağlam, B., Öztürk, A., 2008. Orman Koruma Faaliyetlerinde Etkinliğin Artırılmasında Orman Köylüsü-Ormanlık Teşkilatı İlişkileri: Artvin Orman Bölge Müdürlüğü Örneği. Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 2008, 8(2), 131-143.

Şen, G., Toksoy, D., 2006. Türkiye’de Nüfus ve Orman İlişkisi. Ormanlıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi. 26-28 Mayıs. Ilgaz Çankırı.

Toksoy, D., Ayaz, H., Şen, G., Özden, S., 2005. Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman-Köylü İlişkileri Kafkas Üniversitesi Artvin Orman Fakültesi Dergisi 6 (1-2) (2005), 79-85

Türker, M., F., 1999. Girdi-Çıktı Analizi Yardımıyla Ormanlık Sektörünün Ülke Ekonomisindeki Öneminin Belirlenmesi. Turkish

Journal Of Agriculture And Forestry Sayı 23 Ek sayı ;1 229-237.

Türker, M., F., 2008. Ormanlık İşletme Ekonomisi. ISBN:978-605-60295-0-9, Derya Kitabevi. 255s, Trabzon.

Türker, M., F., Aydın, İ., Z., 2010. Ekoturizmin Orman Köyleri Kalkınmaları Üzerindeki Sosyoekonomik Etkilerinin Ölçümü (Camili Biyosfer Alanı Örneği) III. Ulusal Karadeniz Ormanlık Kongresi 20-22 Mayıs 2010 Cilt: I Sayfa: 115-129.